

[Transcript] Genstart / Nabostrid i Svalbard

Og nu sidder det, der måske er over.

Forrest kører en sort Toyota Land Cruiser med den russiske generalkonsult bag rættet.

Og bagved hamter følger en helt parade af snitskuter og biler.

Og sneenden viver rundt omkring bilerne og snitskuterne.

Og det gør den fordi lige over dem hænger også en helikopter.

Vi er i en lille bitte russisk by, der hedder Barnesburg.

Og nu ser jeg russisk by, vi er faktisk i Norge.

Men her midt ude i det aktiske hav, der ligger der, denne her udgjørk er en by.

Det er den 9. maj, det er den russiske nationaldag, man fejrer sejren efter en verdenskrig.

Men det er altså lidt anderledes, end den fag, man plejer at se.

Dem der ser det ude fra, er ikke tvivl om, at det her er en provokation.

Det er en magtdemonstration på et tidspunkt, hvor der er rigtig meget på spil.

I over 100 år har Nordmænd, Russer og Ukrainer levet side om side på den norske øs valgbart, tæt på Nordpolen.

For mindre end 100 km på Norske Mineby, lægger et rent sovjetisk by samfund, så er den, som man kunne finde det i, for eksempel, Siberien.

Diavendere, kolleger og har altid hjulpet hinanden, når det barske, aktiske klima har prøvet at tage livet af den.

Men Russlands blodlige invasion af Ukraine har placeret indbyggerne på øen, midt i en geopolitisk konflikt,

der tror med, at splitte det ellers så samtømrådet samfund.

Mange frygter, at hvis denne her forståelse, der egentlig helt selv har været, hvis denne forsvinder, så vil konflikten kunne optrappes yderligere.

Krigen har gjort det umuligt ikke, at vælge side.

Og nu spørger alle sig selv og hinanden, hvem er egentlig ven, og hvem er fjende?

Det er genstart i dag, jeg hedder Anna Ingrish.

Hvor meget fylder krigen i Ukraine på Svalbart?

Den fylder meget, fordi den bliver meget konkret og meget nærværende.

Der bor mange Russer, og der bor mange Ukrainer på Svalbart.

Og derfor har folk en meget personlige relation til det, der foregår i Ukraine lige nu.

Okay, så det er et følsomt emne, vi er ude i her?

Det er et meget, meget følsomt emne.

Maria, vil du ikke sige, hvem du er og hvad du laver?

Jeg hedder Maria Andersen, og jeg er journalist på DR's Undridsmagasin Hoysund.

Og jeg har fornyligt været på Svalbart, egentlig for at lave et hoysundprogram om klimaforandringerne deroppe.

Men da vi kommer deroppe, så bliver det tydeligt for mig, at det her er ikke bare et hodtspot for klimaforandringerne.

Det er også et geopolitisk hodtspot.

Du sejler op til Barentsburg i Svalbart, vil du ikke beskrive vejen rodent deroppe?

Det er fuldstændig som at træde ind i sådan en eventyrverden.

Forstiller jeg, at der er isbjerge, og vandet er sådan helt blikstille.

Isen og glitsjernes spejler sig fuldstændig klart i vandet, og indemænden føder jeg lige sådan nogle isflager forbi skibet.

[Transcript] Genstart / Nabostrid i Svalbard

Så jeg stod med min telefon og kunne nærmest ikke dokumentere nok, fordi det simpelthen var så uendelig smukt.

På færgen lægger Maria Andersen hurtigt mærke til en ældre og norsk kvinde, som er på vej mod Barentsburg alene.

Hun har sådan kort klippet gråt hår, briller, sådan et fuget, meget smilende mødekomne af Anstixen. Det er den bedste må man bare har lyst til at snakke med.

Hun bærer på sådan nogle hvide grønhandlerplastikposer, man kender.

Jeg kan se, at hun har en del med på turen, og jeg falder sådan hurtigt snak med hende, og hun fortæller, at hun skal besøge en veninde der.

Hvad er det hun har i de der hvide poser?

Hun har friske porre, hun har gulderødder, og så har hun en solbærkring med rødder på.

Jeg har det med guldrødder og blomster, og en solbærkvist med rødder.

Svalbart er jo aktisk, så der går ingenting deroppe, så det er helt særligt, når man kan hasse nedende.

Hvad siger Elin til dig om krigen?

Elin, hun er så ked af det over krigen.

Hun synes, at det er så forkert, men hun har også mange russiske venner, og hun mener, at det er virkelig vigtigt, at man bevarer vennskaberne på tross af krigen.

Vi er interessert i at være det vandet, og vi er interessert i at krigen skal stoppe.

Og derfor er det også vigtigt for en stadigvæk at besøge lige præcis den russiske veninde, hun var på vej til, da du mødte hende.

Præcis.

Efter to timer ankommer I så til Barentsburg. Hvad er det første, du ligger mærke til?

Vi kommer sejlene ind mod Barentsburg, og det er et meget specielt syn, fordi vi har været omgivet af is og glitcher hele vejen derud, og pludselig synes den her by frem.

Den er egentlig ret mørk, fordi det er jo en kuldmineby, og det der kuldmine støv ligger så også.

Da vi så kommer ned på karren, så bliver vi budt velkommen af denne her russiske, unge, kvindelige guide.

Og hun siger, lad os starte med at gå op af de mange trapper, og så skal jeg fortælle jer lidt mere om byen.

Men det, der slår mig med det samme, vi kommer der, det er, jeg ser ikke en eneste person.

Det er meget tydeligt, at vi ikke længere er i någ, selvom vi er i någ.

Alle skilde er på russisk, der står en statue alene midt i byen.

Der er et kæmpe skildt, hvor jeg spørger, guiden, hvad står der på det skildt, store buksdager henover, en af de største bygninger, og der står der.

Vores mål er kommunisme, skrevet på russiske, alt står på russisk.

Selv posthuset, som jo så er, at norsk posthus har et russisk flag vejrende ud foran indgang.

Ruserne har boet og arbejdet på Svalbard i mere end 100 år.

I dag blev vores valbarder hendet 3500 mennesker, da jeg gør et tusinde nordmænd, og næsten dobbelt så mange russere.

De fleste bor i Barentsburg, hvor det stadigerede russiske meneselskab, Akti Kugol, graver kold ud af undergrunden, og det beskæftiger de fleste af byens omkring 300 indbyggere.

Men siden 1990'erne har koldminen givet underskud.

Både kold og turisme i Barentsburg giver underskud. Hvorfor bliver russerne lige vel ved med at

[Transcript] Genstart / Nabostrid i Svalbard

være der?

Aktsis er helt utrolig vigtig for Rusland, og har en kæmpe strategisk interesse.

Mange hævder, at Rusernes massive tilstedeværelse på Svalbard egentlig ikke drejer sig om minedrift, men om stor politik.

Dels både fordi Aktsis er centrum for denne her vitale russiske olje- og gasindustri.

Det er også base for stor dele af den russiske atomflåde.

Og så har Rusland altså også store forhåbninger til, at der vil opstå nye sejlroter i forbindelse med, at klimafandringerne gør, at isen smelter.

Så det at have en by på Svalbard, det vil jeg sammenligne med, at lige som at få en af de gode adressere i Matador og det sådan en,

man ikke rigtig giver fra sig, når man først har den.

Okay, så vi har altså Svalbard som er norsk, men jo, jeg har lyst til at sige med modhæger, hvorfor er det her en særlig diplomatisk størrelse?

Men Svalbard bliver norsk tilbage i 1920. De forudlæggende 100 år har Svalbard været sådan et sted, som forskellige lande har forsøgt at gøre krav på, men der har aldrig rigtig nogen, der ikke det har taget den, men det økonomiske ansvarer også følger.

Men i 1920 laver man det, man kalder Svalbard-traktaten.

Traktaten pålægger Norge og Norge alle endnu, og administrerer Svalbard.

Hvor en række lande underskriver, at nu bliver det her norsk territorie, Norge for suverenitet over øgegruppen,

men de lande som underskriver Svalbard-traktaten, de forsøger ret til at slå sig ned på Svalbard til at drive virksomhed på Svalbard og til at udvinde naturressurserne der.

Den norske kvinde Elin Hindumødt på færgen fortæller, at der også er om sammeholdet mellem nordmænd og roserne,

inden krigen bryder ud. Hvordan beskriver hun det?

Elin hun er sådan en kvinde, hvis hjerte virkelig banker for børnene.

Hun tror på, at børnene er Svalbard's fremtid, og det er vigtigt, at man får en gensidig forståelse for hinanden og hinandens forskelligheder.

Du må bevære det, du har mot mennesker, som har vart i generationer, så det er mit ståstæt.

Så hun har lagt virkelig mange kræfter. I Barenburk hun har været med til at starte skolen i byen.

Hun sørger for, at børnene fra Barenburk kommer med ind til Longhæbyen, altså den største by på øerne,

hvert år til den norske nationaldagen 17. maj.

Så på den måde har hun hele tiden haft et ønske om at nedpyrde forskellene og bringe folk sammen på tværs af deres baggrund.

Og har haft stort sygsemette?

Stort sygsemette og føler, at hun får helt utrolig meget ud af det. Jeg skrev lige med hende i morges, og hun skrev, at jeg kan ikke tale Maria, og jeg er på vej til Barenburk.

Det er en stor dag i dag. Jeg har ikke nogen gavere med til dem.

Hun er sådan en, der samler ind. Det gør hun også til flygtningene i Ukraine.

Hun sender kassers afsted til Ukraine, til folk, så hun holder ikke med nogen, hun holder med mennesket.

[Transcript] Genstart / Nabostrid i Svalbard

Alle dem, jeg mødte der bor på Svalbart beskriver egentlig det fællesskab eller det sammehold, der er på Svalbart, som ret unikt og forbildeligt.

De, når man bor på Svalbart, så er man først og fremmest et menneske, der bor i Arktis.

Man er et menneske, som lever og overlever i de her ekstreme omgivelser, mere end man er sin nationalitet.

Derfor har mit indtryk også, at de emner som eventuelt måtte splitte folk, at det prøver man at håndtere på en ordentlig måde og ikke gå alt for meget ind i det.

Selvom skyttegravene i Ukraine er mere end 3000 km væk, får den russiske invasion hurtigt konsekvenser for indbyggerne på Svalbart.

Aviser, nyheder og nettet gør det umuligt for indbyggerne, at inaugurerer, hvad der sker.

I dette nabolage er flere titals hjem blittet totalskat.

Og nærmest over natten begynder det først så samtømmet fællesskab, at stå revner.

Da invasionen den begynder sidste år i februar måned, så vælger mange Ukrainer, der ellers har boet i Barentsburg,

at flytte fra Barentsburg og indtil Longyearbyen.

Simpelthen fordi, at det er en statsart virksomhed, der ejer kuldminen i Barentsburg, derfor bliver det opfattet som om, at der er en direkte kanal mellem den russiske regering og styret af Barentsburg.

Jeg talte med en ukrains kvinde, som allerede et år tidligere var flyttet ind til Longyearbyen, da invasionen, da den starter, går hun i chok fortæller hun mig.

Og hun får sin gode russiske venne til at hænge et banner op på gitteret ind til konsulatet i Barentsburg,

hvor den russiske generalkonsul sidder.

Undskyld med språk, men med det slukker man hørt mange gange, der hedder go fuck yourself Russian warships.

I ask him just to put some banner on the Russian consul.

Det banner, det bliver lynhurtigt rednet ned.

Hun siger, at hun tror, at det hele handler om uvidenhed.

Når de russiske indbygger i Barentsburg finder ud af, hvad der sker i Ukraine, så vil de selvfølgelig prøve at lægge press på deres regering og sige det er forkert.

Men det, der går op for hende for første gang der, er, at de støtter faktisk Putin.

De støtter den invasion, der er i gang.

Og det chokerer hende.

Fordi hun har aldrig på den måde taget politik med sine venner,

hun tænkte, at selvfølgelig vil de tage afstand for det, der sker i Ukraine nu.

Men det skete ikke.

It was like a really strange feeling when you try to explain people what is going on.

And they just don't believe you.

Så den lille bobble, der er holdt sig udenfor stor politik, bliver pludselig på det her punkt, ligesom alers andre.

Yes.

Ukrainernes protest står ikke alene.

Nordmændene i værk sætter også tiltag, der skal ramme roserne i Barnsburg økonomisk, blandt andet når det gælder turisme.

[Transcript] Genstart / Nabostrid i Svalbard

I efteråret beslutter man, i viset svalgbart, efter en række møder i turistrådet, at man vil stoppe alt annoncering af tur til Barnsburg.
Og det vil man gøres med for at stoppe de pengestrømme, der følger med turismen.
Ud for den logik, at juffærepenge, der bliver lagt, jo flere penge skal Rosland bruge på at oprettholde det lille bysamfund, og dermed også juffærepenge kan der gå til krigen i Ukraine.
Det er ikke for budt at rejse dig til, men rigtig mange af turerne stopper dig til.
Og da jeg er der her i sommer, så er der kun to båder, der sejler dig ud.
Og det er altså ret tomme både nu.
Så Elin her, som jeg møder på vej derud, hun er altså ærgerlig og vred over, at man har taget den beslutning, for hun mængder det er forkert.
Så hun stiller sig troligt op hver eneste gang, der lander et fly ude i Lufthavnen, og så deler hun flagers ud fra ture til Barnsburg.
Elin siger, at venskab det må stå over alt andet.
Hvordan skal vi vise folk, at man kan leve på en anden måde end at slå, hvis venskab ophører?
For det er vigtigt at bevare venskab. Selv når situationen er så hopløs som ned.
Jeg kunne forestille mig, at der er nogen Ukrainer på Svalbard, som ser anderledes på det, end Elin. Hvordan bliver beslutningen ellers modtaget?
Ukrainerne i Særligt i Longhjørbyen, de hilser den beslutning meget velkommen.
Julia, som jeg snakker med en ukrainsk kvinde, hun siger, og det kan jo lødesat på spidsen, hun siger jo alle folk, der tager til Barnsburg og lægger penge der, de er med til at betale, for de bumper, der bliver kastet over Ukrainer.
Maria, tilbage i Barnsburg, så er du jo med på en geitet rundtur i den ellers menneske-tumme by.
I the end of the road, you can see the buildings, the bricks. It's our scientific part.
Guiden viser, at jeg er blandt andet hotelet i byen.
Det er virkelig specielt, altså jeg vil kalde det en syred oplevelse.
Det hele er sådan lidt happy go lucky, og der er ingen, der taler om elefanten i rummet.
Hun fortæller om det her håb, man har om at få turismen til at blomstrere, og det her hotel står der, og vi kigger ind af døren, altså der er ikke et øje derinde.
Jeg spørger sådan, om hvem er det i forestiller jeg, der skal bo her, og hun siger, men det er alle de turister, der forhåbentlig vil komme her til Barnsburg.
Og hver gang jeg prøver at spørge lidt ind til på sådan rundturen, så glider hun ligesom af med det her meget søde smil på alle mine spørgsmål, og går ikke rigtig ind i substansen.
Som for eksempel, hvorfor i alverden har Rusland en kulmine by på Svalbard, som tydeligvis er en stor underskudsforretning.
Den elefant i rummet, som du ser ret tydeligt, men som ingen taler om, altså hvordan kan du mærke, at Gaiden ignorerer den?
En stor del af Gaidens fortællinger drejer sig om, hvordan Barnsburg blev ramt under anden verdenskrig, mange husene blev ødelagt og bumpet.
Men på den måde på den måde på den måde på den måde på den måde på den måde på den måde.
Men det virker jo helt skørt, når der samtidig er en krig i gang i Ukraine,

[Transcript] Genstart / Nabostrid i Svalbard

hvor der bliver sendt misiler mod ukrenske byer,
og enten bliver nævnt.

Planen er jo så, at vi skal stoppe for en byens lille restaurant,
hvor vi så alle sammen kan gå ind og få en kop kaffe,
eller en lille vodka, eller hvad man nu skulle have lyst til.

Og så står folk bare helt stille.

Der er ikke nogen, der rigtig siger noget.

Og der er slet ikke ingen, der går hen mod restauranten.

Og så er der ikke nogen, der går hen mod restauranten.

Det er lidt akkade stemning.

På turen på vej, der udtalte jeg med flere af de turister, der var på båden,
og spurgte dem, hvilke overvejelser de har gjort sig om,
og taget til barnsbruk på trods af, at man anbefaler ikke at gøre det.

Og den overvejelse eller afvejning, flere af dem havde gjort,

det var, at de var nysgær i efter at se det her sted,

men de havde også besluttet sig for, at de ikke ville lægge nogen penge der.

Så folk, de kom, de fik deres rundvisning,

men de lægte altså ikke nogen penge der.

Så de ganske få turister, der så er blandt andet dem, som du fuldes med,
de vil ingen gang lægge penge for et vodka-shot.

Nej.

Den 9. maj kulminerer spændingerne på øen.

Roserne fejrer deres nationaldag, men noget er anderledes.

Normalt så markerer man den 9. maj i barnsbruk med et udstilling eller en koncert,
altså noget mere sådan roligt og varmt og rart.

I år der fortæller folk, at det er på en helt anden måde,

det er en måde, hvor der bliver spillet med muskerne.

Folk flere af dem, der deltager i paraden, de har sådan grønt, uniform lignende tøj på.

Dem, der ser det ude fra, er ikke tvivl om, at det her er en provokation,

det er en magtdemonstration på et tidspunkt, hvor der er rigtig meget på spil.

Så vi taler faktisk om en norsk by, hvor der bliver afholdt en stor rosisk militærparade.

Ja, det bliver ikke kaldt en militærparade, fordi Svalbard er et demilitariseret område,
og derfor er det en parade med militærlinne symboler.

Fordi den her parade har så stærkt et militært skær, så siger undreksministerets talesperson,
at det her, det er en upassende parade, set i lyset af invasion af Ukraine,
altså at det bringer nogle forkerte associationer frem.

Når du talte med folk, nordmænd eller ukrainere, måske endda os rosere,

mærkede du så, at der var en frustration, måske endda en vrede over,

at de i år havde været så pompøs end parade.

Den tidligste parade, som vi havde været med, var, at det var en parade,

som vi havde været med, som vi havde været med,

og at de i år havde været så pompøs end parade.

Den tidligere turistchef i Barnesburg, han skrev et læsabrev i den lokale avis på Svalbard,
hvor han gjorde opmærksom på det her, og at det her var på en helt anden skala,

[Transcript] Genstart / Nabostrid i Svalbard

end man tidligere havde set. Så ja, selv på Svalbard, hvor jeg oplever, at det her er noget, man helst ikke diskuterer for fredens skyld, så var det i hvert fald noget, der blev lagt mærkt til.

Norge er i stigende grad bekymret for, at den udenlænske indflydelse på Svalbard bliver for stor. Det fik sidste år landet til at indføre nye stemmeraler for indbyggerne på øen.

De senere år, der er antallet af norske statsborgere på Svalbard, er fallet ret betydeligt, så antallet af mennesker med en anden nationalitet er stedet de senere år.

Så det har været let en hovedpine for, at norske stateren, hvordan man bevarer det norske i slets stærkt nok.

Og der besluttede man så sidste år, at man ville frittage stemmeraten for de mennesker, som enten ikke havde norsk pass, eller havde boet tre år på det norske festland.

Det betyder, at man værken kan stemme eller stille op til valg.

Det her har også skabt nogle givninger og nogle uenigheder på Svalbard.

Det er vel også ret meget et forsøg på at minimere russisk indflydelse på Svalbard?

Helt klart. Man er i hvert fald bange for, at andre nationaliteter skal få for meget indflydelse.

Og jeg tænker, når man er nok primært på russerne og kineserne.

Hvad bliver konsekvensen for det her lille øge-samfund i Svalbard, hvis det fortsætter altså?

Hvis blittelsen bliver forstærket?

Og det geopolitiske uvendelskab, ligesom bliver endnu mere sementeret i Svalbard?

Det, der har karakteriseret Svalbard, er jo, at der har været denne her aktiske samhørighed, der har bundet folket sammen.

Men nu er der altså kommet en kile ned mellem nogle befolkningsgrupper.

Så jeg tror, at mange frygter, at hvis denne her forståelse, der egentlig hed til har været mellem de forskellige nationaliteter,

og her særligt mellem nordmændene, russerne og ukrainer, hvis denne forsvinder, så vil konflikten kunne optrappes yderligere.

På færgerne på vej hjem fra Barnesburg møder du igen Elin, altså den ældre og norske kvinde.

Og hun er meget berørt efter at have besøgt sin veninde. Hvad er det, der har påvirket hende så meget?

Hun fortæller, hvor dejligt det var at se sin veninde. Hun havde haft et par sko med til hendes barnebarn,

og han var blevet virkelig glad for de her sko. Hun havde for afleveret sin porre og gulderød og denne lidt solbær buskren til hende.

Og så løber torgene ned af kinderne på hende.

For det, jeg synes, er venskabet vigtig, og venskab, som han vart, kanskje 20 år, det skal man fortsætte selv om nogen slås et af en sted i verden.

Lige der, der bliver det virkelig tydeligt for mig, hvor følelsen lavet,

og hvor sårbart og smertefuldt det her er, fordi mennesker, der bor på Svalbard.

Er der ikke noget hos Elin, der er vred på Ruserne? For alt det, hun ønsker.

Freden, og lad os bare være venner, og kan vi komme tilbage i vores boble?

Det kan vi ikke lade så gøre på grund af Rusland.

Det Rusland, der har invaderet Ukriner, det også lyder det til nogen af Ruserne på Svalbard, som støtter den invasion. Er hun ikke vred på Ruserne over, at de har ødelagt det fredelige boble samfund, som hun holder så meget af?

[Transcript] Genstart / Nabostrid i Svalbard

Jo, jeg har lyst til at tilføje i hvert fald. Jeg forholder jo Julia, der er nogle grinske kvinde. Elins meget smukke, nogen vil måske se lidt naivutilgang til livet, og spørger om det ikke er rigtigt, at venskab er det lille håb om vejen ud af det her. Der ser Julia med et siffblik rettet mod os, at nordmændene på Svalbard er så helt utrolig søde og venlige, men jeg tror ikke, de helt har forstået, hvor voldsom det der foregår i Ukraine er. For dem, som Barentsburg, så er det bare små færdige med kvinde, russene, der håber på Putin. De er altså 90 %.

Så hun synes, det er så forkert, at man bliver ved med at støtte og besøge Barentsburg. Hun mener, at det eneste rigtige vej at gå, det er at korte alt kontakt til byen. Maria, tusind tak for besøget. Helt bekomme.

Genstart slutter her.

Thomas Thieransen har set dagens udsendelse sammen. Ligne Fabrius er reddektør, og Nikolai Fulsang har stået for lyddesign. Jeg hedder Anna Ingrish.

Gå på opdaleset i alle deres podcast og radioprogrammer.